

Lietuvos teismuose – karas prieš istoriją?

Kovo 19 d. Seime Nepriklausomybės Akto signataras Algirdas Endriukaitis ir grupė buvusių politinių kalinių bei disidentų spaudos konferencijos metu paskelbė pasipriešinimo okupacijai organizacijų memorandumą „Dėl laisvės kovų prasmės ribos peržengimo“.

Siuo memorandumu, adresuotu šalies Prezidentei, Ministrui pirmininkui, Seimo pirmininkei, Aukščiausiojo Teismo pirmininkui bei Lietuvos generaliniam prokuratorui, yra konstatuojama, kad dabartiniai teismai ir prokuratūra ne tik neleistinai nusikalstamai vilkina Laisvės kovo bylas, bet ir iškraipo Lietuvos istoriją, vykdo anti-valstybinę veiklą.

„Šiais jubiliejiniuose Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo metais, remdamiesi istoriniu Lietuvos teisės aktu – Lietuvos laisvės kovos sajū-

džio tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaracija, vertindami ir pagerbdami dalyvavusius, atsidavusius, žuvusius ir skyrusius savo gyvenimą istorinei Lietuvos Laisvės kovai, nė vieno neužmiršdami, atvirai ir atsakingai teigiamo: esame senųjų okupacinių Lietuvos prokuratūrių ir teismų struktūrų likučių mentaliteto veiksmais menkinami bei niekinami. Toks žemiantis elgesys mums nepriimtinas kaip paneigiantis ir visapusiskai žeidžiantis Laisvės kovą, tarptautinę pasipriešinimo praktiką ir iš esmės užjauchiantis, teisinantis ar net reabilituojantis kolaborantines struktūras, jų pareigūnus bei jų nusikalstamas veikas ir tuo perrašantis ne tik Lietuvos okupacijos laiką Laisvės kovos istoriją, bet ir atsisakantis nepriklausomybės vertybių.

(keliamas į 3 psl.)

Politiniai bestuburiai – reikšmingas balastas

Jau chrestomatine tapo tragiska žvirblelio istorija, bylojanti, kaip ji sušalus apderė karvę, kaip atšilęs pradėjo čirškauti, kaip išgirdės katinas ji iš šiltos „medaunyko“ ištraukė ir suėdė.

Šią istoriją palyginimui kai kuriems susikomprimitavusiems, tačiau vis tiek „čirškaujantiems“ politikams prietaikė publicistai. Tačiau yra politikų tylenių ar plevėsių, kurie nei veikla pasižymi, nečirškauja, tačiau valkatauja iš partijos į partiją ir tam tikrai partijai tarnauja balastu politiniams svoriumi padidinti, o sau asmeninę naudą turėti. Tokie vadinami bestuburiai. Jie plaukioja ar šliaužioja vis naujoje terpeje ir jaučiasi taip patogiai, kaip tas žvirblelis karvės „medaunyke“. Einantiejiems į politiką bei esantiejiems politikoje įsimintinės kitas, politiniams valkatomis taisytinės, tragiškas nutikimas.

Riebioje dirvoje narše sliekas. Tą dirvą jis pureno, taurino, retsykiai iškišdavo į paviršių galvą ar uodegą. Kartą sliekas aptiko, kad paviršiuje fauna daug turtingesnė, kad ten verda kitoks, įdomesnis gyvenimas. Ir nusprendė

sliekas, vaizdžiai tariant, integruos iš tą margą, saulėtą, pilną maloniam gyvenimą. Palikęs požemį kitokiemis bestuburiams kirminams bei savo priešams kurmiams, išsiropštė į paviršių ir pradėjo naują gyvenimą. Vis taikėsi prie įvairių steburinių derinių, tačiau pasirodydavo, kad tie padarai jo draugystės neverti. Galiausiai sliekas nusprendė užmegzti santiukius su žmogumi. Žmogaus būta meškeriotojo, kuris riebūs slieką iškart pakabino ant vašelio, panardino, o ešerysji prarijo. Kol ešerys pasiekė keptuvę, sliekas buvo suvirškintas, tapo ešerio „medaunyku“.

Neatsigrėždami į senesnius laikus, per du pastaruosius dešimtmečius tarp politikais save įvardijančiu persona galėjome pamatyti ir žvirbleliams, ir sliekams, ir dar kitokiemis gyvūnėliams prilygintinė veikėjų. Bestuburius politikus, kurie šliaužioja iš partijos į partiją ar iš frakcijos į frakciją, išvardyti būtų sunku, nes ir partijų bei frakcijų radosi tiek, kad sunku nustatyti, kurios bestuburės, o kurios – steburinės.

(keliamas į 2 psl.)

Tradiciškai prisiminti į dangų kilę plieno sparnais

Kovo 18 dieną, atsiliepdami į Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų vado brig. Artūro Leitos kvietimą, Lietuvos karinių oro pajėgų štabas ir Kauno Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazija surengė tarptautinę, jau 8-ąją, vyresniųjų klasių mokinį tiriamujų darbų konferenciją „Plieno sparnai 2010“, skirtą 91-osioms Lietuvos karų aviacijos metinėms paminėti. Šiemet renginyje dalyvavo ne tik vienos Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigos, kurių vardai susieti su Lietuvos aviacijos paveldu, Lenkijos, Pusko Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijos atstovai, bet taip pat suaukta svečių iš trijų

Krašto apsaugos ministrės prizas išteiktas Kauno Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijos 3G klasės mokinėi Kristinai Pilkionytei (dešinėje)

Tarptautinės 8-osios vyresniųjų klasių mokinų tiriamujų darbų konferencijos „Plieno sparnai 2010“ dalyviai

Pavasaris pajūryje

Pavasaris pirmiausia prabunda pajūryje ir tai – stebuklas. Kaip kūdikio gimimas.

Prie Baltijos su šeima gyvename jau ketvirtį amžiaus, o per šį laikotarpį susigyvenome ir su žmonėmis, ir su priejūrių vėjais, ir tų vėjų nebojančiais paukščiais. Visu tuo žmogus stiprinėsi savo sielos sparnu „atramas“, – gamta, dieviškasis menas skatina kurti, žodžiais pasidrąsindami su tautiečiais ramiai priimame nelengvus naujojo tūkstantmečio iššūkius.

Jūra paguodžia. „Sušukojo“ mintis. Parodo, kur link einant – arčiausiai tiesos. Nors pristigusį sąžiningumo, dažnai parklupdo „pinigų religija“ – ten, kur pinigeliai, greitai draugų nelieka nei tarp komunistų, nei tarp katalikų... O Palangoje susikryžmina šimtų piniguocių interesai!..

Sąžiningiausieji mūsų būčuliai – Palangos buvę tremtiniai, politiniai kaliniai irgi

Kauno miesto mokyklų – „Varpo“ bei Jono Jablonskio gimnazijų bei Šv. Mato vidurinės mokyklos.

Kaip ir kasmet, šios konferencijos tikslas – skatinti moksleivių bendravimą, pilietykumą, vertybines nuostatas ir pagarbą tautos tradi-

cijoms, puoselėti transatlantinių lankūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno žygdarbio atminimą, skatinti domėjimąsi Lietuvos aviacijos istorija – pasiekta. Džiugu buvo klaušytis metodiskai, išsamiai parangytu pranešimų, pajairintu vaizdine medžiaga, aprē-

pusių tarpukarinės bei šių dienų Lietuvos aviatorių pasiekimus, garsinus ir garsinančius mūsų šalies vardą visame pasaulyje, atskleidusius svarbiausius aviatorių asmenybų bruožus. Kompetentinga komisija – pirmininkas KOP archyvaras ir aviacijos tyrinėtojas Algirdas Gamziukas, nariai: JAV karinių jūrų pajėgų atašė Lietuvoje komadoras Tomas Algirdas Alksninis bei gimnazijos

direktorės pavaduotojas ugdymui Sigitas Nefas – brandžiausiu pripažinimo Kauno Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijos 3G klasės mokinės Kristinos Pilkionytės (mokytoja Rasa Pranevičienė) tūriamajį darbą „Aviacijos dimisijos pulkininkas Simas Stanaitis“.

(keliamas į 2 psl.)

valstybės šventos Velykos, tikrasis Atgimimas?!“ Daug kas Lietuvoje šito klausia, bet moralės pragiedrulių lietuvių, kaip ir palangiškių, gyvenime yra mažiau, negu pavasario ženkli palei Baltiją. Kapitalistėjanti prekybos centrų kultūra tautiečių siełovadą apeina.

Ašaros byra, o logiškai, realiai apmąscius – iš pasiutimo overki, kad esi bejėgis prieš blogi. Godulys neatpažistamai keičia tuos pačius, su kuriais stovėjome viename „Baltijos kelio“ „rožančiuje“ tarp Vilniaus ir Širvintų. Dabar apaugome daiktais. Liudniausia – vienivagia, kiti – pavydi. Įkvepi oro priejūros ir... pirmyn: „Net nėko nesitikint – eiti tikint“, vaikaičiai neatleistų už abejingumą šalikelėse. Eiti neprarandant pasitikėjimo dieviškojo pavasario galybe ir šviesiai Lietuvos rytdienai.

(keliamas į 2 psl.)

Tradiciškai prisiminti į dangų kilę plieno sparnais

(atkelta iš 1 psl.)

Šiuo pranešimu, už kurį atiteko pagrindinius krašto apsaugos ministrės prizas, įteikta patarėjos viešiesiems ryšiams Danguolės Bičkauskienės, mokinė supažindino su Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanoriu, karo lakūnu, Karo invalidų sąjungos pirminknu, šachmatų rinktinės kapitono, GULAGO kalnio ir tremtinio, knygos „Likimo vingiai“ autorius dim. plk. ltn. Simo Stanaičio biografiniai bei gyvenimo etapais, iš kurų svarbiausiam – tapti karo lakūnu – paskatinovidinis lūžis. Kažkada pats S. Stanaitis minėjo: „Pagalvojau, vokiečių okupaciją pakeis kita rusų okupacija, bus dar blogiau, nebus tvarkos, o svarbiausia nebus duonelės, kadangi sventima okupacija galutinai pribaigs Lietuvą. Tuomet mėčiauvisas abejones. Manogalvosenoje ir sąmonėje įvyko lūžis. Sudėjęs rankas daugiau sėdėti negalejau. Ilgai negalvojės stojau savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Tai buvo 1919 metų sausio 24 diena.“

Daugiausia klausytojų emocijų sulaukė Šilalės rajono Upynos Stasio Girėno vidurinės mokyklos komandos pasirodymas: moksleiviai kraštiešiška tame padainavo istorinę lietuvių liaudies, o po dylikto Lino Jurgaičio

taip pat tarmiškai pristatyto pranešimo „Trys lakūnai iš Vytgalos kaimo“ jau šiuolaikiška daina vėl sugrąžino į dabartį. Šia meninės raiškos forma jaunieji atlirkėjai įnešė naujų spalvų ir pamastymų ateičiai, kad tiriamieji darbai gali būti dar patrauklesni. Už tai upyniškiai apdovanoti specialiu komisijos prizu. Lietuvos šaulių sąjungos prizas, kurį įteikė LŠS vadadas Juozas Širvinskas, atiteko puikų istorinių pranešimų paruošusioms Marijampolės Rimanto Stankevičiaus vidurinės mokyklos devintokėms Inesai Juraitytei ir Gerda Muraškaitei už tiriamąjį darbą „Aviacijos tema žurnalo „Trimitas“ 1937 metų numeriuose“ apie Šaulių sąjungos narių indėlių tarpuolio aviacijai. JAV komendoras Tomas Algirdas Alksnis savo prizą įteikė Lenkijos Punsko Stepono Dariaus ir Stasio Girėno pagr. mokyklos-gimnazijos 3 klasės mokinui Povilui Grėbliūnui už darbą „JAV kovinių lektuvų modelių pristatymas Antrajame pasaulyje kaime“. Be apdovanojimo neliko ne vienas konferencijos dalyvis – kiekvienam moksleivui ir tiriamajį darbą padėjusiam parengti mokytojui konferencijos šeimininkai: Kauno Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijos direktorė Irena

Kašienė, direktoriaus paduotoja Dalia Bertašienė ir LK KOP štabo viršininkas plk. ltn. Sigitas Gudeika įteikė Krašto apsaugos ministro išleistas plk. ltn. Gintauto Surgailio sudarytas monografijas „Lietuvos krašto apsaugos ministrai ir vadai“, o konferencijoje svečių teisėmis dalyvavusiems trijų Kauno miesto mokyklų mokiniams paskatinamajį prizą – KOP ats. kpt. Gintauto Deksnio knygą „Kilkime“ įteikė pats autorius.

Už tarptautinės konferencijos „Plienų sparnai 2010“ parengimą padėkota ir pagrindiniams organizatoriams – renginio idėjos autorui, Karinių oro pajėgų štabo ryšiams su visuomenė vyro specialistui ats. kpt. Gintautui Deksniui bei LK KOP vadui brg. gen. Artūrui Leitai įteikti Lietuvos švietimo ir mokslo ministro padėkos raštai.

Sis edukologinis projektas, sekmingai gyvuojantis jau aštuonerius metus, įgauna vis didesnį pagreitį, nes aviacijos tema neišsemama, o norinčių gilinti žinias ir kilti vis aukščiau daugėja. Tad kitais metais su naujomis žiniomis ir idėjomis konferencijoje dalyvaujančiųjų jau pakvesti į Kauno Jurgio Dobkevičiaus vidurinę mokyklą.

Dalia MACIUKEVICIENĖ

(atkelta iš 1 psl.)

Vasario 21-ąjį eidamas pajūriu prisiminiau – ir tai labai sustiprino – buvusių jautrių, teisingą, žmogišką, talentingą Lietuvos patriotę, Kelmėje gyvenusią poetę Reginą Biržinytę (1949–1996). Su ją teko dirbtį Šiaulių jaunujujų raštojų sekcijoje. Nuo 1980 metų iki šiol pajūriu „vejas“ šios iškilios, jau anuomet laisvos asmenybės mintys. Kelmėje ne vieną rudenį talkino rengiant unikalias lietuvių talentų meno dekadą, turėjusias itin didelės įtakos prieš rusifikaciją. Anuomet rajono Kultūros skyriaus vedėjas, dabar Lietuvos kultūros fondo pirmininkas Hubertas Smilgys ne kartą mus „leokino“ padėkos raštais. Regina Biržinytė savo idealistės lietuvaitei drąsa, savaiame suprantama, nebuvo mėgiamą provincijos nomenklaturininkų. Poetė savo vosiomis sielos akimis matė giliai ir daug metų į priekį. „Gediminai, svarbu ne viršukalnės, svarbiausia – noras jas pasiekti,“ – įraše 1984 m. sausį ties savo eilė-

raščiais „Poezijos pavasaryje“. Artėjant Kovo 11-osios 20-mečiui, tvarkydamas asmeninį archyvą, literatūriniamė visuomeniniame almanache „Varpa“-91 radau unikalų poetės Reginos Biržinytės publicinį tekstą „Prielaida išlikti“. Šio teksto mintys tebéra aktualios ir šiandien:

„Mus vadina prarastąja karta, ir mūsų laukia ilgas ir sunkus Dievo ieškojimo kelias. Nes kas yra mūsų gyvenimas, jei ne nuolatinis ējimas į Jį?

Dievas yra Meilė – šis vienos svarbiausių krikščionybės postulatų susilaikia aršiausio priešininkų puolimo. Jie sako: jeigu Jis yra Meilė, kodėl piktybės, kančios ir kitokio blogio tiek daug gyvenime ir pačiame žmoguje, kad gérė beveik neįmanoma įžiliūrėti? Bet meilė yra tai, kas turi išplaukti pirmiausia iš žmogiškosios sielos, meilė – ne kietas vėžlio šarvas, apsaugantis nuo išorinio pasaulio žiaurumo ir jo netobulybės. (...) Meilės nebuvinas mu-

myse daro mus nepajėgius džiaugtis Žemės grožiu, skurdina polėkius, paverčia abejingais automatais, besiskančiais kasdienybėje be jokio įkvėpimo, netekusiais galios aukotis, netgi kančią priimti kaip likimo dovaną, nes iš kančioje yra nepaaiškinamo žavesio. Kam išjautresnės prigimties žmonių neteko patirti amžinybės alsavimo įsielą, kai ji prislėgtą, atrodo, ne-pakeliamo, širdį draskančio skausmo? Kartais tam pakanaka susidurti su gamtos stichija, patekti, pavyzdžiu, į audrą miške arba prie jūros. Argi nejauti tada, kaip tirpsta kančia, o sielą užlieja didybė ir palaima? Tai beveik nepaaiškinama, kaip ir visa, kasyra pojūčių, o ne proto sfera. (...)

Patį tikėjimą jo priešai laiko dvasios vergyste. Jiems atsakau: niekuo netikintis yra šimtą kartų didesnis vergas negu tas, kuris tiki kažkuo aukštesniu ir kilnesniu už save patį. Netikintieji galų gale sudievina save ir ima sau vergauti. Ir jeigu mes iš tiesų bū-

Politiniai bestuburiai – reikšmingas balastas

(atkelta iš 1 psl.)

Tačiau, dėl paties demokratijos mechanizmo grimas ar ydū, įstatymų, pojstatyminių aktų bei statutų netobulu-mo, pasirodo, galima iš bestuburių kurpti politinį kapitalą, panaudojant juos kaip balastą politiniams svoriui padidinti. Tokiu būdu bestuburių balastas įgyja tokią reikšmę, kad galėti drebinti aukščiausios valstybinės institucijos stabilumą.

Stuburinius ir bestuburinius tvarinius gamtoje nesunku atpažinti, kiek sunkiau atpažinti bestuburinius politikus. Tačiau akivaizdžius bestuburinius politikus visuomenė labai lengvai atpažista iš jų priklau-somybės partijoms kaitos.

Antai pastarosiomis dienomis sudrebinės politinės Seimo narys Vidmantas Žiemelis buvo TSKP narys, išstojo iš tos partijos ir įsitraukė į Lietuvos Persitvarkymo Sajūdį, vėliau tapo Tėvynės Sąjungos nariu. V. Žiemelis TS-LKD palieka jau antram kartą. 1998 metais tuometinio premjero Gedimino Vagnoriaus iniciatyva jis buvo atleistas iš vidaus reikalų ministro pareigų ir 1999 metais pašalintas iš partijos. Drauge su tuometine sutuoktine Laima Andrikiene 2000 metais V. Žiemelis įsteigė Tėvynės

liaudies partiją, vėliau persi-vadinusią į Lietuvos dešiniųjų sąjungą. Į TS-LKD jis grįžo 2003 metais, Lietuvos dešiniųjų sąjungai prisijungus prie Tėvynės sąjungos. Da-bar, staiga kažkuo paviliotas, išstojo iš TS-LKD partijos ir „nušliaužė“ į G. Vagnoriaus vadovaujamą, taip pat neturinčią politinio stuburo, Krikščionių partiją. Jis išsi-skryęs, turėjo dvi žmonas, tačiau G. Vagnoriaus krikščionims tokie dalykai nerūpi, jiems reikia frakcijos svorio – balasto.

Socialdemokratų, Darbo partijos bei partijos „Tvarka ir teisingumas“ frakcijos Seime turi 53 atstovus. Dylikla atstovų Seime turinti Krikščionių partija taip pat paskelbė nutarusi tapti opozicine jėga su galimybe frakcijai dalyvauti esą kuriamos „naujos valdančiosios koalicijos“ veikloje. Taigi kuo daugiau frakcijoje narių, tegul ir bestuburių, tuo frakcija svarėnė, tuo didesnės galimybės patekti į valdančiuosius.

Balastas reikalingas, nes reikšmingas. Bestuburius prisivilioti didelių pastangų nereikia, tik jų likimas politikoje, kaip to žvirblelio ar slieko, – tragiskas.

Algimantas ZOLUBAS

Pavasaris pajūryje

tume bent miniatiūriniai dievai, vis tiek tai būtų tik atšvai-tas tikros dievybės. Poetas, Nobelio premijos laureatas J. Brodskis yra pasakęs: „Dėl to mes ir laimingi, kad esame niekingi“. Vadinas, kuo niekingesnis žmogus, tuo mažesnė jo laimė. „Mes sotūs, laimingi, šiltai apręngti“, – dainavo pokario vaikystė, bet išrą grūdo į vagonus ir vežė at-pirkti tévų ir senelių būtų ne-būtų nuodėmių. Tačiau tikin-jieji visada kilnūs. Tarnaujan-tyς idėjai lengvai išsižada sa-vęs vardan visos žmonijos,

vardan ateities ir idealų įkū-nijimo, bet iki tol, kol idėja šviečia kaip skaisti žvaigždė. Kai žvaigždė nupuola į purvą arba ją sušaudo, kaip tai atsi-tiko su tikėjimu stalininiu-brežneviniu komunizmu, dvasia miršta mumyse, o kas atsitinka su bedvase visuo-mene, mums jau teko patirti savo kailiu. Ir dar ilgai jau-sime pasekmes, nes griaunantiems užtenka akimir-kos, o kuriantiems – ir amžius per trumpas, – 1991 metais viešai teigė poetė Re-gina Biržinytė.

Gediminas GRIŠKEVIČIUS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja:

1 mén. – 7 Lt,

3 mén. – 21 Lt,

6 mén. – 42 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,75 Lt.

„Tremtinys“ išcina keturis kartus per mėnesį.

Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Lietuvos teismuose – karas prieš istoriją?

(atkelta iš 1 psl.)

Mes matome istorinės sąmonės ir kančią paniekinimą, kategoriškai smerkiame eilės prokurorų ir teisėjų tokią teisinę sąmonę, dirbtinus, ne-realius, formalius, aiškiai angažuotus Lietuvos pasipriešinimo dalyvių veiklos vertinimus ir sprendimus, čekistų tekstais kvestionuojamą Lietuvos partizanų veiką, Lietuvos valstybės egzistavimo esmę.

Kartu su memorandumu paskelbti kai kurie aspektai iš partizano Algirdo Žyprės, taip pat pasipriešinimo dalyvio Algimanto Andreikos bylų. Pateikiama daug pavyzdžių apie tai, kaip daugelyje panašių bylų prokuratūrose ir teismuose labiau vertinti ir kaltinti linkstama būtent pasipriešinimo dalyvius, o teisinti – kolaborantus.

Tarp kitų pavyzdžių pateikiami ir šie: „2008 m. vasario 15 d. Kauno apygardos teismo teisėjas Egidijus Jonas Grigaravičius žmonių trémėjui, kuriam dalyvaujant buvo nušautas tremiamasis, skyrė 2 metų bausmę: „...ipareigojant būti namuose nuo 22 val. iki 06 val./.../nesilankytis restauruose, kavinėse, pasilinksminim, pramogų vietose /.../.“ 2009 m. sausio 16 d. Vilniaus miesto apylinkės prokurorės L. Urbanienės nutarimu nutrauktas iki teisminis tyrimas dėl istorinės 1988 metų A. Andreikos bado akcijos Vilniuje nurodant, kad „prieš jį pasiustų 60 milicininkų ir sekės jo mušimas, spardymas ir smaugimas nebuvę politinis ir nusikalstamas žmoniškumui.“ Nutarime teigiamo, kad „jeigu jam būtų, pavyzdžiu, atimtos tarybinės rinkimų teisės, tai tik tuomet būtų tarptautinės humanitarinės teisės nusikaltimas be senaties“.

Memorandumo iniciatoriai be kita ko reikalauja ypatingos skubos tvarka patikslinti arba pakeisti Lietuvos Respublikos teisinius aktus, garantuojančius LLKS 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos raidės ir dvasios įgyvendinimą vertinant pasipriešinimo dalyvių kovą. Taip pat paviešinti visuomenei statistinius duomenis apie pasipriešinimo dalyvių ir kolaborantinių bylų ikiteisminio ir teisminio tyrimo skaičių, trukmes ir sprendimus per Lietuvos dvidešimtmetį. Įvertinti kai kurių prokurorų ir teisėjų atvirai priešišką požiūrį į pasipriešinimo okupacijai idėjosvertinimus ir procedūrinius sprendimus. Besąlygiškai tokias bylas nagrinėti be eilės, ypatingos skubos tvarka ir kita.

Memorandumą pasiraše ir spaudos konferencijoje Seime dalyvavo: A. Endriukaitis, B. Gajauskas, A. Patackas, P. Plumpa, N. Sadūnaitė. Atrodo, kad jų ketinimai gana rimti – ši buvusių politinių kalinių ir disidentų grupė atsakymo lauks iki birželio 1 d. Nesulaukus reikiamo démesio šiai problemai, ketinama imtis ryžtingesnių protesto veiksmų.

Ingrida VĖGELYTĖ

Kokiu tikslu kuriamas filmas?

Kino režisieriai Vytautas Damaševičius ir Juozas Matonis elektroniniu paštu atsiuntė kuriamu pilnametražio dokumentinio filmo „Gimnazistai“ scenarijaus aprašymą ir paprašė pateikti pastabas. Susipažinus su turiniu buvo parengtas atsakymas su klausimais, į kuriuos nesulaukta raštiško atsako. Tačiau ponas J. Matonis, netaupydamas telefoninio laiko ir gausiai žerdamas gražių žodžių tiradas, pri mygtinai prašė pritarimo. Toks filmo sumanytojų (ar vykdytojų?) prisistatymas privertė suklusti. Panašūs nutikimai gali pasikartoti.

Pirmiausia krito į akis, kad scenarijaus pagrindu paimta okupantu parankinių čekistų sukurpta byla. Teismo farsui vadovavo kruvinasis MVD papulkininkis S. Chaliavin. Beje, jis 1946 m. nuteisė myriop Telšių vyskupą V. Borisevičių, keturis vyteniečius ir daugelį kitų.

Vyteniečių statusas – Laisvės kovotojai

Tai ne pasigyrimas, o juridinis faktas. Tauro apygardos partizanų vado Mykolo-Jono 1946 m. balandžio 1 d. įsakymas Nr. 10a. skelbė: „Suorganizuotą veikiančią laisvės kovotojų grupę SIAUBAS nuo 1946 m. balandžio 20 d. įsakau perorganizuoti į laisvės kovotojų būrių ir pavadinti VYTERIS.“ Ten pat buvo nurodyta, kad „VYTERIO būrys, kaip atskiras vienetas, nejine į RINKTINĘS sudėti, o visus įsakymus ir nurodymus gaunantiesiai iš Apygardos ir visus atskaitymus veda tik Apygardos štabu.“

Keista ir nesuprantama, kodėl filmo kūrėjai ignoruoja šį faktą, vienareikšmiškai nustatant vyteniečių teisinių statusą – Laisvės kovotojai? Kodėl filmui apie Laisvės kovotojus su teiktas menkinantis pavadinimas – „Gimnazistai“? Marijampolės Rygiškių Jono gimnazija – gerbtina visais atžvilgiais, tačiau okupanto baudėjaijos auklėtiniai baudė kaip Laisvės kovotojus. Galima spėti, kad buvo tokis užsakymas. Bet okupacinis MVD tribunolas skyrė mirties nuosprendžius ir baudė dešimčia metų kalejimo ne už rašinyje padarytas gramatinės klaidas ar neišmokta istorijos pamoką, o už antisovietinę veiklą, ginkluotą pasipriešinimą okupantui ir genocido akcijų stabdymą.

Tuo tarpu scenarijaus aprašyme net nemégina svarstyti gimnazistų pažangumo ar elgesio klausimų, o ketinama lukštanti pagal Kremliaus kurpalį standartiškai čekistų tardytojų suformuluotus įkalčius Laisvės kovotojams. Skaudus paradoksa, kai parvergtos šalies Laisvės gynėjai baudžiami rusakalbio okupacinio teismo už „sovietinės rodinos“ išdavystę (izmena rodiny-tėvynės išdavimas, – rus.) pagal pagarsėjusį okupacinio baudžiamojo kodekso 58 straipsnį.

Totalitariniai režimai – grėsmė taikai ir demokratijai

Ex injuria non oritur jus – iš neteisės įvykio teisė nesiranda – skelbia Romos teisės postulatas, kurio laikomasi Vakarų demokratijos šalyse. Totalitarinių režimų vadeivos Stalinas ir

Hitleris 1939 m. rugpjūčio 23 d. slaptu suokalbiu suplanavo Antrojo pasaulinio karą pradžią ir pasidalino Vidurio ir Rytų Europos nepriklausomų valstybių teritorijas. Lietuva po trumpo mainikavimo atiteko sovietams. Raudonarmiečiai 1940 m. birželį okupavo Lietuvą, Latviją, Estiją pagal tą patį scenarijų. Sis niekšiškas suokabis lémė Baltijos regiono, Europos ir viso pasaulio didžiasias nelaimės ir dėsningą, neišvengiamą pasipriešinimą terorui, smurtui, veidmainystei ir propagandinams melams.

Pasigedau šio pradinio ir esminio fakto nušvietimo „Gimnazistų“ scenarijuje. Okupantų pasikeitimasis nedavinamas išvadavimui. Žiniasklaidoje pasirodančios žinutės apie „pilietynių karą“, tariamai vykusį Lietuvoje ir raudonarmiečių bei enkavedistų „draugišką pagalbą“ žudant ir trempiant Lietuvos Respublikos piliečius, lygiai kaip ir sovietmečio tauškalai apie „galutinę socializmo pergalę“ sovietijoje tėra tik trumpalaikiai, pasikartojojantys „artimojo užsienio“ spec. tarnybų „minkštisiejų projektai“. O reikėtų „minkštisiejų projektams“ užbėgti už akių. Šito nederėtų pamirštai kalbant ar rašant apie pasipriešinimą okupantui.

Lietuvos Respublikos europarlamentarų galvos skausmas ir pareiga

Tarptautinė Temidė kol kas dar neigali vertinti komunizmo nusikaltimų. Tai mūsų Seimo ir Lietuvos europarlamentarų didysis galvos skausmas – padėti atkurti teisingumą. Todėl verta pasinaudoti Tarptautinio Vilniaus visuomeninio Tribunolo nuosprendžiu: „Visas komunistinės ideologijos atmainas būtina suprasti kaip antihumaniskas totalitarinės ideologijas, kurių kvėpėjų padaryti nusikaltimai kelia grėsmę visai civilizuotai žmonijai ir prilygsta tarptautinės bendrijos jau pasmerktai nusikaltėliai nacizmo ideologijai ir net pranoksata ją mastu ir klastingumu.“

Lietuvos geopolitinė padėties įsakmai vertė rūpintis Valstybės gynyba. Pirmosios Lietuvos Respublikos Konstitucijos 133 str. pakartojo ankstesnių LR Konstitucijų nuostatai: „Valstybę gina visi piliečiai.“ Antrosios Lietuvos Respublikos Konstitucijos 139 str. patvirtina prievolės tėstimumą bylodamas, kad „Valstybės gynimas yra kiekvieno LR piliečio teisė ir pareiga.“

O štai Antrosios Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Lietuvos laisvės kovos sajūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos vienareikšmiškai patvirtino, kad ši „Taryba buvo aukščiausia vienintelė politinė ir karinė struktūra, vadovaujanti šiai kovai, vienintelė teisėta valdžia okupuotos Lietuvos teritorijoje.“

Gerbtinos Laisvės kovų ir genocido aukos

Nederėtų duoti dingsties manyti, jog pasipriešinimas okupantui buvo kladininga veika, nes „skaudžiausia“ ir

tragiškiausia, kai žūna vaikai, nors viada kariaujame, kad apgintume savo vaikus. „Bet nesuprantama ir gerokai skaudu, kad filmininkai nesusivokė ar jiems neleista buvo parodyti, kad 1946 m. vasarą buvo tremiami gyventojai iš Lazdijų, Marijampolės, Kauko ir Tauragės apskričių. Vyteniečiai Žaibas, Šalmas ir dar trys nenustatyti Laisvės kovotojai, vykdydami Tauro apygardos vado įsakymą stabdyti lietuvių trėmimą, susprogdino geležinkelio tiltą 2 km Kauno link. Ar ne reikėtų parodyti gailesčio ir „liaudies priešams“ – juk tarp jų buvo ir žinduliai kūdikiai, ir pirmokėliai vaikučiai, ir žili senoliai.“

Scenarijaus apžvalga nerodo, kad kino režisieriai būtų domėjosi kitais žinių šaltiniais ir kitų vyteniečių paskelbtomis asmeninėmis nuomonėmis. Planuota buvo apklausti du dar tebegyvenančius vyteniečius: S. Gudaitį ir E. Simanaityį. Bet šiu metų sausį S. Gudaitis iškeliao į Anapili, o man, vieninteliam likusiam iš trylikos, tenka moralinė atsakomybė už bendražygių vardą ir palikimą. Galiu kalbėti, rašyti apie to meto vyrausias nuotaikas, pasiryzimą, bendrą veiką, tačiau keblu reikštį žuvusio ar mirusio Laisvės kovotojo asmeninę nuomonę, jei ji neparemta jo paties laišku, užrašu, artimųjų prisiminimais. Savo knygoje „Nelikę nuošalyje“ (2003 m.) aprašiau bendražygių likimus.

Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas

Kino režisieriai iš Lietuvos ypatingojo archyvo sugebėjo lengvai gauti čekistų sukurptą bylą ir tenkinosi standartiniais kaltinimais ir vertinimais.

Minėtas įstatymas numato, kad individualūs tyrinėtojai, norėdami prieti prie grupinių bylų ir rinkti informaciją apie asmenį ar asmenis, turi gauti be kitų leidimų ir duomenų subjekto (asmens) sutikimą. Tokio sutikimo minėtieji kino režisieriai net nemégino prašyti.

Todėl natūraliai iškilo keli klausimai: kas užsakė šį filmą? Kokiu tikslu kuriamas filmas? Kas finansuoja? Mat pilnametražinio filmo sukūrimas, teko girdėti, atsieina gana apvalią sumą – 20 tūkst. litų ar daugiau? I elektroniniu paštu pateiktus klausimus atsakymą nesulaukta.

Kuriant filmą čekistų sukurptos bylos panaudojimą kaip pagrindinį ir, atrodo, vienintelį informacijos šaltinių tekštų laikyti bene didžiausiu scenarijaus trūkumu. Vyteniečių veiklos didvyrinti nereikia. Tačiau sunku suprasti, kodėl ignoruojama Laisvės kovų istorija, partizanų teisė ir net literatūra, skirta Vytenio būrio istorijai? Neaugi filmas, nors ir maskuodamas užsakovo užduotį, netiesiogiai pirs žiūrovui nuomonę, kurią visą pusamžį rutuliojo sovietų politrukai teigdamai, kad priešintis sovietinei „darbo žmonių“ valdžiai gali tik užkietėjė „banditai“ arba nebrandylos „vaikai“?

Edmundas SIMANAITIS

Garbingas apdovanojimas „Pamario aidui“

Pakiliai Lietuvos nepriklausomybės 20-metį šventė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Šilutės filialas. Dalyvauta puikiai organizuotose rajono renginiuose, garbingo įvertinimo sulaukė filialo choras.

Šilutėje Lietuvos nepriklausomybės 20-mečio minėjimas prasidėjo iškilmingu vėliavos pakėlimu prie savivaldybės pastato. Iškilmėse dalyvavo Šilutės buvę tremtiniai, šauliai ir Žemaičių apygardos 3-iosios rinktinės 310 kuopos pėstininkai. Meno mokyklos pučiamujų orkestras „Pamarys“ grojo Lietuvos himną. Šilutės rajono savivaldybės meras Virgilijus Pozingis pasveikino gausiai susirinkusius žmones prasmingos šventės proga, palinkėjo ilgai išsaugoti šią nuotaiką savo atmintyse ir širdyse. Vėliau visi buvo pakvesti į iškilmingą minėjimą ir „Sidabrinės nendrės“ įteikimo ceremoniją Kultūros ir pramogų centre.

1995 metais Šilutės rajono savivaldybės taryba įsteigė „Sidabrinės nendrės“ premiją, kurią kasmet te-

kia garsinantiems Šilutės kraštą ypatiga veikla ir nuopelnais. „Sidabrinės nendrės“ metų laureatas pagerbiamas per vieną svarbiausią Lietuvos valstybės datą – Kovo 11-osios iškilmės. Siemet prestižinis krašto apdovanojimas „Sidabrinė nendrė“ įteiktas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Šilutės filialo chorui „Pamario aidas“ (vadovai – Vytautas Jovaiša ir Nijolė Sviečkuvienė). 2009 m., minint Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Šilutės filialo 20-metį, Vytautas Jovaiša buvo apdovanotas LPKTS medaliu „Už nuopelnus Lietuvai“. LPKTS Šilutės filialo valdyba, rajono vadovai, miestelėnai nuoširdžiai sveikino chorą. Choro atliktos tremtinių dainos buvo palydėtos gausiomis ovacijomis. LPKTS Šilutės filialas labai džiaugiasi ir tuo, kad kovo mėnesį dienos šviesą išvydo vieno aktyviausių choro dalyvių, dainų tekštų ir muzikos autorius, deja, jau išėjusio Amžinybės Eduardo Šmito priiminių, dainų tekstą knyga. Kovo mėnesį taip pat turėtų pasirodyti cho-

ro dainų kompaktinė plokštėlė.

Lietuvos nepriklausomybės 20-metį šventė ir rajono miesteliai. Vainuto bendruomenė Kovo 11-osios proga rinkosi seniūnijos salėje ir sveikino vieni kitus. Seniūno kvietimu renginyje dalyvavo grupelė LPKTS Šilutės filialo valdybos narių. Vainutiškiai į šventę pakvietė 26 seniūnijų gyvenančius buvusius tremtinius ir politinius kalinius. Dėl garbaus amžiaus ir prastos sveikatos bei ligų į šventinį minėjimą atvyko tik pusė kvestių. Savo išgyvenimais ir prisiminimais dalijosi buvę tremtiniai: LPKTS Vainuto grupelės pirmmininkė Donata Bieliauskienė bei Antanas Petrokas. Susirinkusiuosius sveikino LPKTS Šilutės filialo pirmmininkas Antanas Balvočius. Bendruomenės nariai pagerbė tremtinius gélémis bei atminimo dovanomis. Vainuto seniūnas Vitalijus Mockus tremtį patyrusiesems linkėjo sveikatos, dékojo tiems, kurie negailėdami jėgų dirba bendruomenės labui.

Renginyje dainavo vokiečių bendrijos choras „Heidé“, moksleiviai, rodytos skaidrės priminė 20 metų seniūnijos ižykius.

Kunigunda DOVYDAITIENĖ

Sveikiname

Garbingo 85-ojo jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Jurbarko filialo pirmmininkę **Petrą GERVYLIŪ**, buvusį Laisvės kovų dalyvį, politinį kalinį.

Tegul rytojus diena dovanoja Jums džiaugsmo, te nepavargsta Jūsų rankos. Tegul bégantys metai Jums atneša geros sveikatos ir laimės valandų, Dievo palaimos ir Marijos globos.

LPKTS Jurbarko filialo valdyba, žmona ir duktė

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname Irkutsko tremtinę mielą **Aldoną KASPARIŪNAITĘ-MEŠKAUSKIENĘ**.

Su visais daliniesi gyvenimo patirtimi, duonos kąsniu, patarimais, pagalba, visur suspėj – ir paminklus statyti, ir renginius organizuoti.

Linkime ir toliau degti Tėvynės meile, nenuleisti rankų, sveikatos, stiprybės ir Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialo valdyba ir artimieji

Mes Laisvi, ar girdite!

Mes laisvi, ar girdite, girdite, girdite... dvidešimtą kartą visu garsu gaudė Šilalės Šv. Prancišaus Asyžiečio bažnyčios varpai Kovo 11-osios rytą.

Mes laisvi, ar girdite, girdite, girdite... garsas aidu nuskriejo per kervas ir klonius, susisekė su kitais varpais ir vėl aidu grįžo į šilais apsuptą Šilalę.

Girdime – atsiliepė šilališkiai. Girdime – atsiliepė dvidešimtmečiai, laisvos Lietuvos vaikai.

Girdime – atsiliepė Šilalės bičiuliai Vokietijoje, Reuterstadt Stavenhagen mieste.

Šio didingo garso vedami, aidint varpams, šilališkiai ir svečiai dylikta valandą rinkosi į Šilalės Šv. Prancišaus Asyžiečio bažnyčią. Šilalės dekanas, kunigas Stasys Toleikis pakvietė vius gausiai susirinkusius didingai pamėti Tėvynės Laisvės dieną.

Pritariant orkestrui, vadovaujamam Kornelijaus Pukinsko, galingą varpų gausmą pratęsė vaikų ir jaunimo choras. Vieninga malda, lydima giesmių, išsiveržė už šimtametės bažnyčios sienų į kilo į Dangų.

Po Šv. Mišių aukos už Tėvynę, jos vaikus ir visus žuvusiuosius už Lietuvos laisvę, Lietuvos trispalvių ir tremtinių vėliavų vedini, trumpam nulenkę galvas prie paminklo „Žuvusiem partizanams Šilalės krašte“, pasuko me Šilalės kultūros centro link. Didžiuolė minią pasitiko pučiamujų orkestro garsai, šventiškai išpuoštoje salėje svetingai priėmė Kultūros centro direktorius Antanas Kazlauskas.

Nuoširdiems svekinimams į sceną pakilo svečiai iš Vokietijos Reuterstadt Stavenhagen miesto. Šio miesto meras, Šilalės garbės pilietis Bernd Manhne džiaugėsi, kad iš dvidešimties Laisvės metų mums lemta

penkiolika metų eiti kartu. Tieki tėsiasi nuoširdi dvięjų miestų draugystė. Šilalės merui svečiai įteikė Berlyno sienos gabalėlį, kaip Vokietijos laisvės simbolį. Kartu prisiminė mums vienam amžiną atminties savivaldybės administracijos direktorę Zitos Lazdauskienę. Jos nuoširdus darbas neleiko nepastebėtas. Reuterstadt Stavenhagen atstovai užtikrino, kad Zitos Lazdauskienės šviesus atminimas

nui nusipelniusius žmones, „Auksinės gilės“ nominantus: keturių partizanų, žuvusių už laisvą Lietuvą seserį, tremtinę Zofiją Baranauskienę, už aktyvią, nuoširdžią ir savanorišką veiklą puoselėjant Laisvės kovų dalyvių atminimą Šilalės krašte; medicinos mokslų daktarą, vienintelį Lietuvoje dirbančią kaimo ambulatorijoje, Kornelių Andriauską, už Kaltinėnų ir Šilalės krašto garsinimą, puikiai organizuojamą darbą ir kokybiškas paslaugas bei pasiekimus mokslo ir profesinėje

Iš kairės: K. Andriauskas, J. Buciene, Šilalės meras A. Ežerskis, Z. Baranauskienė, J. Biržiškis, K. Misius, mero pavaduotoja Vera Macienė

Valdo Arlausko nuotr.

yra saugomas, kad visi savivaldybės gyventojai Ją žinojo, žino ir visada žinosis. Įrodymą, išdėstyta gražiai rašete, įteikė Zitos Lazdauskienės sūnui Evaldui. Mes pritarėme stovėdami.

Esame laisvi. Laisvi atlikdami darbus, darydami sprendimus. Šilalės rajono savivaldybės meras Albinas Ežerskis ir mero pavaduotoja Vera Macienė į sceną pakvietė Šilalės rajo-

veikloje; Šilalės kraštetį Joną Biržiškį už išlaikytas savo šeimos tradicijas skatinant labdarą, teiki moralinę ir materialinę paramą bei siekiant padaryti kitų žmonių gyvenimą prasmingesnį ir šviesesnį; laukuviškę Jolantą Bučienę už liaudies muzikavimo tradicijų puoselėjimą, Šilalės bei Laukuvo vardo garsinimą šakyje ir už jos ribų; Šilalės kraštiečių draugijos gar-

bės pirmmininką Antaną Lingį už veiklą, suteikiančią galimybę šilališkiams neprarasti ryšių su gimtine; istoriką Kazį Misių už nuoseklų Šilalės istorijos tyrinėjimą, gimtinės garsinimą moksliniais straipsniais ir monografijomis.

„Tai ne auksio trupinėliai, o tiesiog auksio luitai, Jie – visų mūsų pasididžiavimas,“ – taip nominantus pristatė mero pavaduotoja Vera Macienė. Salė pritarė plojimais ir gėlių jūra. Džiugi nuotaiką ir šventinį koncertą šilališkiams padovanojo ansamblis „Lietuva“, vadovaujamas Giedriaus Svilainio.

Lietuvos Laisvės atkūrimo šventinį minėjimą atgarsiai tebegyvena mūsų širdyse, suteikdami stiprybės ir ryžto tolimesniems darbams dėl Tėvynės. **Loreta KALNIKAITĖ**

Partizanų Motinos

Motinos gyvenimas buvo pilnas skausmo ir nevilties. Pergyveno sūnaus Vytauto ir dukters Birutės žūtis, apie trečiojo – Viktoro gyvenimą paskutiniai savo kančių metais nieko nežinojo... O visų jų gyvenimas turėjo būti šviesus, jei ne antroji sovietų okupacija...

Veronika Plungytė, gimusi 1893 m. kovo 11-ają, ir Vincentas Šniuolis, gimęs 1875 m., gyveno Miežaičių kaime, Radviliškio valsčiuje, Šiaulių apskrityje. Jų tėveliai buvo ūkininkai. Kai 1918 metais atkūrė Lietuvos Nepriklausomybę ir apgynus savo kraštą nuo svetimų kariaunų prasidėjo žemės reforma, émė dygti naujivienkiemai, jaunimas veržėsi į kultūrą, mokslo, kūrė gražiausius ateities planus. Vyresnieji galvojo, kad jų vaikai gyvens kitaip nei jie patys. Taip, matyt, galvojo ir susituokė Šniuoliai. 1924 metais Veronikai ir Vincentui gimé pirmagimis Jonas Vytautas, dar po metų – Viktoras, 1931 metais – laukta ir mylimiausia seimoje dukrelė Birutė. Sunkiu darbu uždirbtus pinigus tėveliai skyrė vaikų išsilavinimui. Jie mokėsi Radviliškio progimnazijoje, vėliau – Šiaulių berniukų gimnazijoje. Kartu su mokslu į jaunuolių sąmonę buvo diegiama meilė Tėvynei, pagarba Laisvę gynusiems ginklu, aukojusiems gyvybę.

1941 metų birželį Radviliškyje Viktoras laikė pavasario egzaminus. Vytautas tada jau mokėsi Šiauliouose. I klasę įsiveržė čekistai pagal sąrašą išsivedė jaunuolius, kurie su šeimomis buvo numatyti ištremti į Sibirą, nes jų tėvai jau uždaryti ešelonuose. Vakinai matė, kaip naktį atvažuodavo sunkvežimiai ir kareivai pasižiūsdami tikrino namų numerius. Tada apie tai Vytautas pranešė tėveliams ir prašė atvažiuoti jo pasiūlti, nes nežinojo, ar jie nepakliuovo į išvežamųjų sąrašą...

Žmonės atsisveikindami verkė, buvo išskirti giminės, draugai. Tolo šventa Lietuvos žemelė...

Prasidėjo karas. Šniuolių berniukai tapo jaunuoliais. Tuo metu plieskėsi pasipriestinimo okupantui kova, įkurtą Lietuvos laisvės armijos (LLA). Pirmiausiai jaunimas įkūrė "Girėno" sporto klubą, kad galėtų legaliai susitikinėti. Ieškojo ginklų. Veronika Šniuolienė išsavo austos drobės pasiuvo kuprinėlės šoviniui. Ji savo sūnus, dar jaunuolius, palaimino pasipriestinimo kovai, nors išsavo patyrimo jautė, kad kova pareika laukus. Vytautas bei Viktoras Šniuoliai įstojo į LLA kovotojų gretas. Jų namuose

įsikūrė organizacijos štabas. Žinoma, Motinai buvo sunkiai nei vaikams, jaunatviškai aktyviems, patriotiškiems, pasiaukojusiems dėl Tėvynės Laisvės. Jie tikėjo, kad dvi juodosios jėgos – raudonoji ir rudoji – besigalyne damas nusilps, štai tada ir išmuš Lietuvos valanda. Laikas vis bėgo, kraujas liejos.

1944 metų vasarą sugrįžus sovietų kariuomenei, kai Dubysos slėniuose dar tebegriaudėjo patrankos, būrelis bendraminčių Mažuolių miško masyve įkūrė pirmajį partizanų būrij, priklausiusi Žaliosios rinktinei Juozo Mingilo-Vilkokuopai. Šniuolių sūnūs kovoti padėjo ir tėvas Vincentas. Taip Radviliškio rajono Baisogalos apylankėse gimė būsimoji partizanų Prisikėlimo apygarda.

Motinai ir jos trylikamei dukteriai prasidėjo pačios sunkiausios dienos. Saugumas greitai sužinojo apie tėvo ir sūnų pasirinkimą. Pradėjo moteris su mergaite kviesčią Radviliškį, tardyti, tikrinti jų sodybą.

1945 metų liepos 28 dieną Miežaičių apylankėje pasirodė sovietų kareivių garnizonas. Jie supo ne tik kaimą, bet ir mišką, kuriame tuo metu buvo apsistoję Šniuolių sūnūs partizanai. Tėvas Vincentas išbėgo iš namų, kad apie apsuptį praneštų partizanams. Bégantį į mišką pastebėjo kareiviai. Pradėjo šaudyti, tačiau bėglui pasisekė pasiekti mišką. Deja, mišką jau šukavo didelės NKVD pajėgos. Tada nuo kareivių kulkos ir žuvo Vincentas Šniuolis, partizanų ryšininkas, rėmėjas, kovotojas.

Grėsmingai atėjo dar didesnė Motinos ir dukters persekiomo bangos. Nerasdama išeities, 1947 metais Birutė užvérė Radviliškio gimnazijos duris ir išėjo partizanauti. Veronika Šniuolienė pasiėmė lauknešelį ir visam laikui pasitraukė iš namų... Jos vaimams likimas lémė dar kelelius metus dalyvauti pasipriestinimo kovoje.

Vytautas-Svajūnas vėliau tapo Atžalyno rinktinės štabo nariu, Prisikėlimo apygardos štabo Informacijos ir spaudos skyriaus viršininku. Po 1949 metų vasario Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo Radviliškio krašte buvo paskirtas apygardos štabo viršininku. Bendradarbiavo leidžiant spaudą, Vytenio Slavyvardžiu rašė eileračius. Po žūties kovos draugai išleidojo eileračių rinkinį „Nevystancios sielos rožės“. 1949 metų rugpjūčio 13-osios naktį ji su broliu Viktoru-Vytyvčiu

ir dar trimis partizanų vadais atkeliaavo į Užpelkių mišką (dabar Radviliškio r.). Ten jų jau laukė keturi Prisikėlimo apygardos partizanai. Tuomet stovykloje budėjusiam Viktorui Šniuoliui bekalbant su atėjusiu ryšininku, mišką émė supti MVD kariuomenė.

Veronika Šniuolienė.
Apie 1928 m. Nuotrauka iš
Viktoro Šniuolio albumo

Nelygioste kautynėse kartu su Vytautu žuvo P. Bartkus-Žadgaila, B. Lesis-Naktis, partizanai Girėnas ir Aitvariukas (vardai, pavardės nežinomi). Viktorui Šniuoliui-Vytyvčiu likimas lémė likti gyvam...

Partizanai turėjo patikimą ryšininkę Izabelę Vilimaitė-Stirnė, kartu su Birute Šniuolyte-Ida apvainėjusią visą Lietuvą. Jos padėjo organizuoti partizanų vadų atvykimą į suvažiavimą, juos ten priėmė.

Birutė Šniuolytė-Ida partizanavo iki 1952 metų spalio 13 dienos, kol buvo užpultas Algimanto apygardos Montės štabo bunkeris. Pajutę pavojų, partizanai išspradino 35–50 metrų ilgio bunkerio tunelius – jie virtė apkasais. Mūšis prie Priepodo ežero truko keturias valandas. Bunkerio žuvo buvę septyni partizanai: Antanas Starkus-Montė, Algimanto apygardos vadas; Albinas Pajarskas-Bebas, apygardos štabo viršininkas; Julijonas Burneika-Tardytojas, apygardos vado adjutantas; Aleksas Matelis-Audenis, Organizacinio skyriaus viršininkas; Jonas Lesis-Algis, Prisikėlimo apygardos vado adjutantas; Stasė Vigelytė-Živilė ir Birutė Šniuolytė-Ida, partizanės.

1949 metų vasarį Viktoras-Vytyvčius kartu su Prisikėlimo apygardos vadu Leonaru Grigoniu-Užpaliu taip pat dalyvavo visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavime. Jis neturėjo suvažiavimo nario mandato, bet buvo dalyvis. Suvažiavimas Vytautui suteikė kapitonu laipsnį, Viktoras buvo paskirtas Visuomeninės dalies viršininko Juozo Šibailos-Merainio adjutantu, tapo vyresniuoju leitenantu.

Po sūnaus ir dukters žūties, Veronikai buvo sunkiausia, nes savoje nešiojosi tik begalinį sielvartą ir maldą. „Pasakutinį kartą Mamą sutikau 1951 metais. Suklupau prie jos kojų, padėjau savo išvargusi galvą Jai ant kelių... Buvo taip gera, kad užmarštinti nuslinko visi mūšių vaizdai, kovos brolių žūtys. Ji ilgai glostė mano galvą ir vis kartoj: „Sūneli, mano vienintelis, kaip aš laukiu Laisvės ir tave sugrįžtančio“. Bet nė karto nesudejavavo, nesiskundė sunkia savo dalia“, – taip apie paskutinį susitikimą su Motina liudijo Viktoras Šniuolis-Vytyvčius.

1953 metais beklaidžiojančią ir badiujančią, nuo gyvenimo negandų prastos sveikatos Motiną kažkas pristatė į Šiaulių Rėkyvos senelių namus, vadinas ubagynu. Deja, gyvenimas ją jau buvo negrįztamai sužalojęs: iš sielvarto drebėjo Jos rankos ir kūnas, pati nebegalėjo pavalgyti. Nieko nežinojo apie vienintelio gyvo sūnaus Viktoro likimą. Jai tada tebuvo šešiasdešimt... Vis kartodavo: „O, kad žinočiau, ar gyvas mano vienintelis sūnelis?...“

1954 metų spalio 10 dieną mirė Motina ubagyne, nesulaukusi žinios, su maldą drenančiose lūpose. Mirties liudijime užrašyta: „Visiškas organizmo išsekimas...“

1953 metų kovo 23 dieną Raseinių rajone prie Šiluvos į smogikų pinkles pakliuvo ir Viktoras. Skyrė jam ilgus metus kalėti, tačiau 1956 metais bausmę sumažino. Viktoras grįžo į Lietuvą. Čia jo, vienintelio gražios ir Tėvynė mylinčios šeimos išlikusio gyvo, niekas nelaukė, tačiau skubėjo Lietuvon išbučiuoti tų ži-

nomų ir nežinomų kauburėlių, amžiams priglaudusiu savuosius. Pasisekė: apsigyveno Šiauliouose pas dėdienę, susirado darbą, kūrė savo planus. Šiauliouose gyvena ir dabar – parašė atsiminimus, aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje. Jis ir mums padėjo parašyti šią tragiską Šniuolių šeimos istoriją.

1998 metų lapkričio 23 dieną Vytautui Šniuoliui pripažintas kario savanorio statusas (po mirties). Krašto apsaugos ministerijos 1998 metais gruodžio 7 dienos įsakymu jam suteiktas dimisijos majoro laipsnis, Lietuvos Respublikos Prezidento 1999 metų gegužės 19 dienos dekretu apdovanotas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu, 2001 metų gegužės 15 dieną – Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

2001 metų gegužės 15 dieną Birutė Elena Šniuolytė apdovanota Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu. Vincentui Šniuoliui suteiktas Laisvės kovų dalyvio statusas.

2003 metų vasario 10 dieną Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Viktoras Šniuolis apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordinu Komandooro didžiuoju kryžiumi, 2002 metų sausio 16 dieną – Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Radviliškio rajone Baisogalos seniūnijoje Užpelkių miške pastatytas paminklas Vytauto Šniuolio-Vytenio ir kitų ten žuvusių Lietuvos laisvės kovos sajūdžio vadų atminimui. Anykščių mišku urėdijoje, Svėdasų girininkijoje, Simonių giroje prie Priepodo ežero, pastatytas paminklas žuvusios Birutės Šniuolytės-Idos ir kitų partizanų atminimui.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajunga rengiasi pastatyti Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą Kauno buvusiose senosiose kapinėse.

Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, norimą paukoti sumą pervesdami į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos DnB NORD banko sąskaitą Nr. LT864010042501566754. AB DnB NORD bankas, Kauno skyrius, banko kodas AGBLLT2XXXX, SWIFT kodas, adresas: Laisvės al. 86, LT-44250 Kaunas.

Dėkojame paaukojusiems:

Teklei Genevičienei – 100 litų,

Zofijai Baniulienei – 100 litų,

Elvyrai Pliupelytei – 100 litų,

Aleksandrai ir Algirdui Čiurliams – 200 litų,

Antanui Pranckonui – 50 litų,

Stasiui Švenčionui – 100 litų,

Stanislavai Mendelienei – 100 litų,

Edmundui Kazimierui Urbonui – 100 litų.

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša

Prieš daugelį metų...

Mano tėviškė – Beržinių kaime, Keturvalakių valsčiuje, tuomet – Vilkaviškio apskrityje. Dabar jau neliko nei tėviškės, nei kaimo pavadinimo.

Vinco ir Petronėlės Kraptavičių šeimoje augome 5 vaikai: Stasė, g. 1924 m., aš – Marija, g. 1926 m., Antanina, g. 1929 m., Stasys, g. 1934 m., ir Irena, g. 1940 m. Tėvai turėjo 11,6 hektaro ūki. Tėvas buvo darbštus ir ūki gražiai tvarkė. Mama, baigusi tris mokyklos skyrius, buvo religinga ir aktyvi visuomenininkė. Tokia dvasia auklėjo ir mus.

1942 m. Stasė ištekėjo už Karklinių kaime gyvenusio Antano Padolskio.

Aš, baigusi pradinės mokyklos šeisis skyrius ir Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją, 1946 m. įstojau į Kauno Vytauto Didžiojo universitetą.

1946 m. vasarą areštavo tėtį. Esą jis nuo sovietų valdžios nuslėpė telycią, nors vėliau išaiškėjo, kad kaimo seniūnas užmiršto perduoti duomenis į rajoną. Tėtį nuteisė 2 m. nelaisvės, konfiskavo dalį žemės – paliko tik 5 hektarus. Užkrovė dar didesnę duoklę. Tėtis kalėjo Klaipėdoje, vėliau – Šilutės r. Macikų kalėjime. Po pusantrų metų visiškai nusilpusi išleido.

Beržinių kaime gyveno ir tėvo brolis Stasys Kraptavičius su šeima. Jis visą laiką domėjosi politika. Kai 1940 m. Lietuvą okupavo sovietai, po metų – vokiečiai, dėdė stengėsi kovoti pogrindyme – platino nelegalią spaudą, partizanų atsišaukimus. Pajutęs čekistų sekimą, 1946 m. papildė partizanų gretas, slapyvardžiu Artojas.

Aš mokiausi Kaune, gyvenau kartu su drauge išsinuomotame kambaryje Reginės gatvėje 14. Gyvenau skurdžiai, iš stipendijos. Mama man mažai kuo galėjo padėti. Daugiau materialiai rėmė sesuo Stasė Podolskienė.

Kartais savaitgaliais parvažiuodavau namo. I mūsų namus užeidavo partizanai, o pas Podolskius tuo laiku buvo partizanų susitikimo vieta. Iš sesers sužinojau, kad Antanas Podolskis yra užverbuotas čekistų. Bet toks jo „statusas“ partizanams tik padėjo. Apie joverbavimą žinojo dėdė Stasys-Artojas ir Vytauto rinktinės vadas Vytautas Gavėnas-Vampyras. Su Vampyru, Albinu Miliauskui-Sekliu, Jonu Miliauskui-Tranviliu ir kitais buvau pažystama jau anksčiau. A. Podolskis pranešdavo jiems reikalingų žinių, padėdavo maius ir pats pritardavo jų sumanymams.

Sesuo gamindavo valgį, skalbdavo ir kartais palaikydavo ryšius tarp partizanų.

Kai 1947 m. grįžau Naujųjų metų atostogų namo, dėdė Stasys-Artojas per seserį Stasę pakvietė ateiti pas Podolskius. Dėdė paprašė padėti tvarkyti štabo dokumentus. Rinktinės štabo darbuotojas – partizanas Krunkaitis-Dragūnas pavedė dėdei surinkti žinių apie valsčiaus valdžią, stribus ir asmenis, tarnaujančius sovietams ir skundžiančius žmones. Tą surinktą medžiagą suredagavau, tvarkingai perrašiau, pažymédama kiekvieno kolaboranto „žygdarbius“. Taip praėjo visos atostogos.

Kiekvieną kartą važiuodama namo veždavau partizanams rūkalų, kanceliarinių prekių, tvarsliavos, o į Kauną gabendavau fotonegatyvus. Ten turėjau žmonių, kurie padarydavo nuotraukas. Gaila, kad jos neišliko iki mūsų dienų.

1947 m. pavasarį mano tėviškėje lankydavosi ir slėp-

kieme jau laukia mūsų arklių pakinkytas vežimas, o iš sodo pusės kareiviai velka basą, kruviną partizaną. Tai buvo Albino Miliausko-Seklio kūnas. Jo draugui pavyko pašrupti. Kūną paguldė į vežimą, o man, mamai ir seserai Antaninai liepė sekti išpaskos. Lydėjo ginkluotų kareiviai. Nuvarė į Keturvalakius. Seklio kūną išmetė areštinės kieme, maniškius po vieną paleido, tik mane išvežė į Kybartus.

Kybartoose tupėjau miličijos budėtojo kambario kampe. Tai buvo ir gultas, ir stalas. Tardė dieną ir naktį su mažomis pertraukomis. Mušė, spardė, keikė. Bet apie mane jie mažai ką žinojo, to-

Mama, tėtis, sesuo Irena, brolis Stasys ir sesuo Antanina trempyje. 1951 m.

Šimkų šeima (iš kairės): Marija su vyru Antanu, sūnus Vainis, Mordovijos lageryje kartu kalėjusi draugė Stasė Kiselytė-Surnienė ir Antano sesuo Jadviga

davosi partizanai. Ilgesnį laiką gyveno Seklys. Seklyčioje po grindimis buvo įruošta nedidelė slėptuvė. Partizanų sau-gumu rūpindavosi mama. Kai sugrįžau iš Kauno vasarosatos togų, padėdavau mamai.

1947 m. liepos 20-osios naktį, kai mūsų šeima jau miegojo, atėjo Seklys ir Žiedas (pavarde nežinau). Jie perspėjo, kad juos sekā. Kažką padėjo slėptuvėje ir išbėgo pro seklyčios duris. Tuo laiku čekistai jau beldėsi į virtuvės duris. Prasidėjo šaudymas.

Išaušus ryti į trobą suvirito apie dešimt čekistų ir stribių. Viską išvertė, bet slėptuvės neaptiko. Paėmė tik manu užrašus. Pamačiau, kad

dėl po 15 dienų paleido. 40 kilometrų ėjau pėsčia. Jaučiau, kad sekā. Namuose kažkas naktimis slankiojo po langais. Nutariau, kad reikia išvažiuoti. Prieš išvažiavimą mane pasikvietė Vytauto rinktinės vadės Vampyras. Jam smulkiai papasakoju apie tą įvykį ir tardymus. Mano išvažiavimui jis pritarė.

Sužinojau, kad Seklio palaikus čekistai užkasė prie Rausvės upės kranto. Partizanai, padedami žmonių, slapta iškasė ir palaidojo Skardupių kapinėse.

Išvykau į Kauną. Prasidėjo mokslo metai. Į tėviškę daugiau nevažinėjau. Kartais mane aplankydavo sesuo Stasė.

Podolskius kažkas išdavė. 1947 m. spalio 10 d. čekistai apsupo sodybą, seserį arešta-vė, o Antanas Podolskis pabėgo. Tapo partizanu Demonu. Ketverių metukų sūnėlį Ramutį pasiėmė močiutė – mano mama.

Seserį tardė Kybartų čekistai. Greitai ji nusilpo, susirgo. Karščiuojančią ją paguldė į Vilkaviškio ligoninę. Mama važinėjo į Vilkaviškį, bet dukters nematė. Medicinos seselė jai pasakė, kad prie lovov stovi kareivių sargyba ir tardymas nesiliauja. Vėliau mama sužinojo, kad jos sveikata labai silpna ir ją žada išvežti į Kauno kalėjimą.

1948 m. sausio 2 d. mama atvažiavo pas mane į Kauną. Abi ējome į kalėjimą perduoti maisto. Bet maistą mums grąžino ir pasakė, kad Stasė Podolskienė mirė 1947 m. gruodžio 25 d., 13 val. nuo greitosios džiovos (nors ją nukankino).

Į Kauną pas mane du kartus buvo atvažiavęs A. Podolskis-Demonas. Vieną kartą – sužeistas į ranką, kartu su partizanų sesele Aušrele. Ji Kauno klinikose turėjo pažistamų gydytojų – ten Demoną išoperavo ir ranką sutvarstė. Demonas labai išgyveno dėl žmonos mirties ir sūnelio likimo.

Kartą, gržinėdama iš paskaitų namo, – tai buvo 1948 m. vasario pabaigoje, – savo kambario lange pamaciau draugę, mojuojančią, kad neičiau namo. Supratau, kad kažkas atsitiko. Apsiskusiu nuėjau pas tetą – mamos seserį į Vilnių. Vėliau sužinojau, kad čekistai manęs laukė dvi dienas. Tetai smulkių nepasakoju, bet pasiprašiau pas ją pagyventi. Taip prasidėjo nelegalus gyvenimas. Mokslai baigėsi.

Balandžio pradžioje atvažiavom mama. Jipapasakojo pasutines naujienas: 1948 m. kovo 1 d. netoli Gižų žuvo dėdė Artojas. Be to, išduotas Vytauto rinktinės štabo bunkeris Būdviečių kaime, paimti dokumentai. Supratau, kodėl čekistai norėjo mane suimti.

Mama sakė, kad Demonas

paėmė sūnų Ramutį ir nuvežė pas savo seserį į Marijampolę. Bijojo, kad mano tėvus gali ištremti, todėl sūnų norėjo palikti Lietuvos. Be to, sužinojau, kad A. Podolskis-Demonas norėtų, kad aš pas jį atvažiuočiau – ateitį žmogus, nuvestų į susitikimą.

1948 m. balandžio 27 d. sulaukiau A. Podolskio ryšininko. Jis perdaivė raštelį nuo Demono. Važiavome abu traukiniu, išlipę dar apie 2 kilometrus ējome į kaimą sodybos. Nei sodybos šeimininkės, nei ryšininko pavardžių nežinojau. Vėliau, perskaičiusi savo bylą, radau, kad tai buvo Magdės Svigrienės sodyba Gulbiniškių kaime. Ten pernakvojome, o ryte išsigandus šeimininkė pranešė, kad sodybą supa sovietai. Pašokau, bandžiaubėtijšalia esantimiškelį, bet pradėjo šaudyti. Sudostau. Galvojau, gal išsisuksiu. „Ryšininkas“ pabėgo.

Mane nuvežė į Marijampolę, vėliau vėl Kybartus. Pasitiko tie patys tardytojai: Feoktisto, Belozerov, Zverev. Padė man ranka rašytus įrašus. Aš juos iškart pažinau. Ginčytis buvo beviltiška – prisipažinau, kad padėjau dėdei perrašyti.

Sudarė bylą ir 1948 m. liepos 27 d. išvežė į Vilnių, Lukiskių kalėjimą. Ten sulaukiau teismo sprendimo: 8 metai nelaisvės. Išvežė į Mordovijos lagerius. Dirbome siuvykoje, siuvome įvairius karieviškus drabužius. Pirmieji metai buvo labai sunkūs, nes duonos kąsnis priklausė nuo išdirbtos normos. Siuntinių negaudavau, nes 1949 m. kovą tėvus su visa šeima ištrémė į Irkutsko sritį. Jie į Lietuvą grįžo 1958 metais.

1955 m. kovą išleido iš lagerio. Išvažiavau į Krasnojarskų tremin. Trempyje išbuvau iki 1957 m. gruodžio 27 d. 1955 m. ištekėjau už buvusio politinio kalinio Antano Šimkaus. Sulaukėme dviejų sūnų – Vainio ir Algirdo. Su mumis dar gyveno vyro seserys – irgi treminės, viena iš jų invalidė. Vyro į Lietuvą grįžti neleido, be to, šlubavo jo sveikata. Sugrižome tik 1990 m. į Mažeikius pasikeitę butą su rusų šeima. Sūnus Vainis jau buvo vedęs ir su mumis kartu į Lietuvą negrįžo. 2007 m. mirė. Palaidotas Krasnojarske. Kapą prižiūri žmona. 2009 m. vasario 7 d. nuo ūmaus širdies sustriktimo mirė ir sūnus Algirdas. Likome dviese. Giminių patariami persikelėme gyventi į Marijampolę. Pervezėme ir sūnaus palaikus.

**Marija ŠIMKIENĖ,
Laisvės kovų dalyvė**

2010 m. kovo 26 d.

Prisiminkime laisvės kainą

Praėjo šešiasdešimt penkeri metai nuo tos dienos, kai Panevėžio rajone vyko žiauri Laisvės gynėjų kova su Lietuvos okupantais. 1945 m. kovo 27 d. NKVD kariuomenės puolami, Panevėžio rajone prieglobščio ieškojo apie 350 Žaliosios gироje ties Pušalotu ir Pasvaliu partizanavusių Lietuvos Laisvės gynėjų. Lemtingą kovo 27-osios rytą apie 800 NKVD budelių apsupo Eimuliškių mišką, kur Lietuvos partizanai buvo įsikūrę stovyklas. Tądien Smilgį apylinkių miškuose šuviai netilo... Netikėtai užklupti partizanai narsiai kovësi braudamiesi pro žiauraus priešo užkardas. Jėgos buvo nelygios, tačiau at-

kaklūs Lietuvos vyrai gerokai praretino okupantų kariau nos gretas. Mūsų netektyks iki šiol kraujuoja atvira žaizda praeities prisiminimuose. Nuožmiojé kovoje gyvybę už Tėvynę paaukojo beveik aštuntios dešimtys Lietuvos sūnų ir dukterų. Naktį žmonës slapčia iš miško parsibaeno žuvusių artimujų palaikus, kiti nužudyti partizanai Amžinojo poilsio atgulė Dragonių kaimo kapinaitėse.

Atgimstančios Lietuvos metais ši vieta paženklinta atminimo paminklu, tačiau prisimenančiųjų skaudžią tau tos tragediją gretos retėja.

Šiandien prisimindami tautos didvyrius galime sem-

tis iš jų stiprybës, tačiau kas dienuose darbuose turime būti verti jų aukos. Bégantis laikas nutolina praeitj, kurią išsaugoti ir perduoti ateities kartoms yra šventa mūsų vių pareiga, todël visus neabejingus Lietuvos istorijai žmones kviečiu prisiminti šią reikšmingą datą ir atiduoti pagarbą žuvusiems kovoje už Laisvę.

Kovo 27 d. (šeštadien)

8.30 val. Panevėžio Šv. Trejybës bažnyčioje bus aukoja mos šv. Mišios už Ažagų-Eimuliškių kautynëse žuvusius partizanus. **10 val.** Ažagų-Eimuliškių kautynių 65-ųjų metinių minėjimas Dragonių kapinėse (Panevėžio r.).

Prie paminklo žuvusiems partizanams

Skelbimai

Balandžio 2 d. (penktadien) pirmą kartą organizuojama Kryžiaus kelio apmästymų procesija Klaipėdos gatvėmis. 15 val. procesija iš Kristaus Karaliaus bažnyčios (Bokštų g. 10) į Marijos Taikos Karalienės bažnyčią (Rumpiškės g. 6), užsukant ir į Tremties memorialą. Dalyvaus chorus „Atminties gaida“.

Malonai kviečiame dalyvauti.

Balandžio 11 dieną (sekmadien) 12 val. Jurbarke kultūros centre renegama rajono buvusių politinių kalinių ir tremtinių Atvelkyvio šventė.

Malonai laukiamė visus aktyviai dalyvauti. Pasitarsi me mums svarbiais klausimais, pasidalysime šventine nuotaika.

LPKTS Jurbarko filialo valdyba

Balandžio 17–18 dienomis Kaišiadorių apylinkėse rengiamas pésčiųjų žygis „Didžiosios Kovos apygardos partizanų takais“. Žygio atidarymas **balandžio 17 d. (šeštadien)** 09.30 val. prié Žaslių miestelio pagrindinės mokyklos, **10 val.** startas. Finišas – **18 d. (sekmadien)** 14 val. Žaslių pagrindinė meno mokykloje.

Dalyvių registracija – tik išankstinė, iki balandžio 15 d. el. paštu: jlpmaratonai@gmail.com arba telefonais 8 645 24224 ir 8 648 96846.

Zygyje gali dalyvauti visi norintieji nuo 16 metų amžiaus (nepilnamečiai turi turėti tėvų sutikimą). Starto mokesčis – 10 litų (spalvoti žemėlapiai, atminimo dovanos ir kt.). Dalyvių kelionės bei maitinimo išlaidas apmoka patys dalyviai. Nakvynė numatoma mokyklos stadione.

Atsiliepkite

1947 m. birželio 18 d. Šakių aps. Sintautų valsč. Skaistgirių kaime žuvo **Saliomonas RUDZEVIČIUS-Žemutis**, gimęs 1926 m. Barzdų valsč. Stugučių k., Pilzirnių k. žuvo **Gustavas KRIAUZA**, gimęs 1917 m. Grisabužio valsč. Mickų k.

Norėtume surasti partizanų giminės, nes šiemet jų žūties vietoje rengiamės pastatyti paminklą. Minėtų žuvusių partizanų giminės ar juos pažinojusiuosius prašome paskambinti tel. (8 5) 238 2605 arba mob. 8 614 12 772 Kęstučiui Vaičiūnui. Iš anksto dėkoju.

Malonai prašau atsiliepti mano vaikystės draugą **Zenoną DLUGABORSKĄ**, buvusį tremtyje 1949–1957 metais Irkutsko srities Zalarinsko rajono Selverstovo kaime.

Skambinkite tel. (8 443) 52 108 Jurgui Barzdoniui.

ILSEKITES RAMYBĖJE

Angelė Jaskelevičiūtė-Žiemienė 1933–2010

Pašaidota Druskininkų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTB Druskininkų skyrius

Stasys Algimantas Goberis 1929–2010

Gimė Kauno Vytauto Didžiojo universiteto absolventų Juozo ir Antaninos Goberių šeimoje. Mokësi Kauno 15 vidurinėje mokykloje. 1941 m. šeima ištremta į Altajaus kraštą. Tėvas atskirtas nuo šeimos pateko į lagerį. 1948 m. Stasys išstojo į Maskvos J. Stalino plieno institutą, bet nors buvo vienas geriausių instituto studentų, jam nebuvavo leista likti Maskvoje – konvojumi grąžintas atgal į kaimelį Altajuje. 1954 m. S. A. Goberis vis dėlto išsikovojo galimybę baigtis aukštajį moksą – Uralo politechnikos institutą. Vėliau 15 metų dirbo vyr. inžinieriumi įvairoje Sibiro statybinėse organizacijose. Nuo 1969 m. iki mirties gyveno Vilniuje. 36 metus (iki 2004 m.) vadovavo Termozoliačios instituto Kaitrai atsparių betonų laboratorijai. S. A. Goberis buvo Lietuvos mokslininkų sajungos narys, Lietuvos nacionalinės mokslo premijos laureatas (2005). Aktyviai dalyvavo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos veikloje, 1998 m. iniciavavo ir pastatė granito paminklą lietuviams tremtiniams Altajaus krašto Bijsko mieste. Liko beveik parengtas prisiminimų knygos rankraštis.

Tegul būna lengva Jam Lietuvos žemė.

LPKTB Vilniaus skyrius

Romas Sibitis

1935–2010

Gimė Raseinių r., Paliepių kaime. 1951 m. ištremtas į Irkutsko sritį, Čeremchovo miestą. 1957 m. reabilituotas grįžo į Lietuvą. Vedė, užaugino dvi dukteris. Aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje, dainavo keliuose chorouose. Nuo 1992 m. buvo LPKTS Kauno filialo narys.

Palaidotas Neveronių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukteris su šeimomis, giminės ir artimuosius.

LPKTS Kauno filialas

Antosė Zamarienė

1928–2010

Gimė Alytaus aps. Varėnos valsč. Perlojos k., Lietuvos savanorio Roko Ikasalo šeimoje. 1944 m. įpartizanų būri įstojoj tėvas ir brolis Jonas. Antosė tapo partizanų ryšininkė. 1945 m. su motina, seserimi ir dvieim broliais ištremta į Permės sr. Kudymkaro r. Galiašoro k., Velvos miško pramonės ūki. Dirbo šakų genėtoja. Susižalojusi ranką tapo neigali. Tremtyje sutiko buvusį partizaną Joną Zamarij. Sukūrė šeimą, užaugino du sūnus. Į Lietuvą grįžo 1964 metais. Buvo LPKTS narė.

Palaidota Perlojos kapinaitėse.

LPKTS Varėnos filialas

Jau išleistas paskutinis „1948 m. tremtinių“ tomas. Knygą tremties ir rezistencijos tematika galite įsigyti LPKTS būstinės knygynėlyje, Kaune, Laisvės al. 39.

SL289

Leidėjas LPKTS
Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija:
Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3390. Užs. Nr.

Kaina 1,75 Lt